

4. Конюшкевич М. О механизме предложивания знаменательной лексики / М. Конюшкевич. // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. – Випуск 13 / укл. Анатолій Загнітко (наук. ред.) та ін. – Донецьк : ДонНУ, 2005. – С. 65–70.
5. Курилович Е. Очерки по лингвистике / Е. Курилович. – М. : Изд-во иностр. лит., 1962. – 456 с.
6. Шахматов А. А. Синтаксис русского языка / А. А. Шахматов. – 2-е изд. – Л. : Учпедгиз, 1941. – 620 с.

Лешкова Н. В. Предложно-падежная парадигма современного украинского языка

В статье делается попытка анализа взаимоотношений предлогов и падежей в составе предложно-падежной формы, исследуются взгляды языковедов относительно поставленного вопроса.

Ключевые слова: грамматические признаки, падежная парадигма, предлог, морфема.

Leshkova V. Natalie. The prepositional-case paradigm of modern Ukrainian.

In the article is done attempt of analysis of mutual relations of pretexts and cases in composition a prepositional-case form, the looks of linguists are probed in relation to the put question.

Keywords: grammatical signs, case paradigm, pretext, morpheme.

Лепухова Н. І.
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ВІДТВОРЕННЯ КАТЕГОРІЇ КАЗКОВОСТІ У ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДІВ НІМЕЦЬКИХ РОМАНТИЧНИХ КАЗОК В. ГАУФА І Е. Т. А. ГОФМАНА)

Статтю присвячено розгляду відтворення категорії казковості у перекладі на матеріалі україномовних перекладів німецьких літературних романтичних казок В. Гауфа і Е. Т. А. Гофмана. Автор визначає основні параметри та рівні репрезентації категорії казковості у літературній казці та досліджує способи перекладу відповідних мовних явищ, у яких категорія казковості вербалізується.

Ключові слова: категорія казковості, літературна казка, переклад, способи перекладу.

Казка як літературний жанр пройшла довгий шлях від відтворення примітивно-фантастичної дійсності до її символічного і філософського переосмислення. Казка є засобом пізнання дитиною навколишнього світу і свого місця в ньому.

Дослідження жанру казки, представлені на терені сучасного літературознавства, мовознавства та перекладознавства, стосуються, передусім, народної казки (К. П. Єсипович, О. О. Плахова, Н. А. Акименко, Н. В. Мاستилко, М. Венгренивська, С. Сотникова, Г. В. Давиденко, Н. І. Кушина та ін.). Натомість дослідженню літературної казки, а особливо німецької літературної казки у перекладознавчому аспекті, присвячено небагато праць, що зумовлює актуальність нашого дослідження.

Метою цієї статті є розкриття способів відтворення категорії казковості в україномовному перекладі як доміанти німецької літературної романтичної казки. Матеріалом дослідження було обрано німецькі літературні романтичні казки В. Гауфа і Е. Т. А. Гофмана та їх україномовні переклади, опубліковані у визнаних вітчизняних та зарубіжних виданнях.

Розглядаючи категорію казковості на матеріалі народних англійських казок, російська дослідниця Н. А. Акименко визначає її базовими параметрами диво, що розуміється як надприродна дія, подія, явище, викликані втручанням вищих потойбічних сил; аксіологічність, що представлена цінностями та антицінностями соціуму; розмитий хронотоп, що позначається умовними стійкими

словосполученнями; структурну і семантичну ітеративність як механізм специфічної структурної організації казкового тексту [2, с. 130].

Інші дослідники народних казок (Г. В. Давиденко, В. Я. Пропп, В. П. Анікін, Ярмиш) аналізуючи описані вище параметри казковості, відносять їх до основних ознак (установка на диво, розмитий хронотоп, традиційна побудова тексту) та функцій казкового тексту (дидактична, виховна, естетично-розважальна) [9, с. 23-25; 11, с. 47; 1, с. 265; 13, с. 177].

Оскільки основним нашим завданням є дослідження способів відтворення категорії казковості літературної казки, вважаємо необхідним дати визначення поняттю “літературна казка”. Літературна казка – це жанр художньої літератури, твір з фантастичним сюжетом, оригінальною авторською концепцією, в основі якого лежить синтез фольклорних і літературних традицій і який виконує етико-естетичні функції. На відміну від народної казки, літературна казка має чіткий хронотоп.

У межах нашого дослідження літературної казки ми розглядаємо категорію казковості у широкому плані і вважаємо, що вона реалізується у функціональності казкового тексту, виступає його диференційною ознакою через особливості наративної структури та визначається індивідуально-авторським баченням казкового світу. Таким чином, казковість у нашому дослідженні виступає головною рисою жанру казки, що виявляється у типовій організаційній структурі, особливій оповідній манері та своєрідності сюжетно-композиційного змісту. Відтворення казковості є необхідною умовою адекватного перекладу казки, що можливо досягти, орієнтуючись на оригінал та водночас, адаптуючи його відповідно до норм мови та культури перекладу.

Досліджуючи категорію казковості, ми вважаємо за необхідне розглянути три основні рівні її репрезентації у літературній казці: 1. структурна організація тексту казки, 2. авторський вимір, 3. сюжетно-композиційна організація.

Перший рівень репрезентації категорії казковості відбиває формальні ознаки казкового тексту через традиційність його побудови і включає в себе такі компоненти казкового тексту: заголовок, зачин, розвиток подій, кульмінація, кінцівка.

Заголовок будь-якого літературного твору формує установку на його прочитання і містить експліцитну або імпліцитну вказівку на характер художнього твору.

Часто вказівкою на те, що художній твір, який тримає читач у своїх руках, належить саме до жанру казки є вживання у його заголовку словосполучення “казка про...”. Традиційно таке словосполучення є характерним для заголовків народних казок, проте часто зустрічається і в літературних казках, що, як відомо, утворилися на основі народних казок, запозичивши в них усі найкращі риси оповіді та традиції побудови. Залежно від конкретних умов публікації літературної казки може формуватися традиція перекладу її заголовка зі збереженням ввідної формули або з її опущенням. Так, наприклад, більшість казок В. Гауфа, що утворюють три цикли казок, побудовані за складною моделлю “казка в казці”, згідно з якою всі наступні казки розповідаються героями окремої казки, мають відповідно ввідні формули: “*das Märchen von...*, *die Geschichte von...*/казка про..., історія про...”. Зважаючи на те, що українською мовою перекладалися і публікувалися не всі цикли казок В. Гауфа одразу, а лише окремі казки письменника, не було потреби зберігати ввідну формулу заголовку казки у перекладі (пор. нім. “*Die Geschichte von Kalif Storck*” – укр. “*Каліф-Чорногуз*” (пер. Є. Попович, М. Іванов) / “*Каліф-Лелека*” (пер. І. Андрущенко); “*Die Geschichte von dem Gespensterschiff*” – “*Корабель привидів*”; нім. “*Die Geschichte von der abgehauenen Hand*” – укр. “*Відрубана рука*”; нім. “*Die Geschichte von dem kleinen Muck*” – укр. “*Маленький Мук*”; нім. “*Das Märchen vom falschen Prinzen*” – укр. “*Гаданий принц*” (пер. Є. Попович), “*Vdavanij princa*” (пер. М. Іванов), “*Принц*”

самозванець” (пер. С. Г. Шалай, Ю. Б. Худяков), “Несправжній принц” (збірка “Казки” Львівського видавництва “Універсум” 2002 р.).

Категорія казковості виявляється також і у запозиченні німецькою літературною казкою традиційних ініціальних та фінальних формул народної казки, що в україномовних перекладах відтворюються з допомогою традиційних формул українського казкового тексту [8, с. 23]. Традиційні інтродуктивні слова та формули, запозичені з народної казки і притаманні усній оповіді є характерними для майже половини казок В. Гауфа, напр.: “*Es zog einmal eine große Karawane durch die Wüste*” (початок циклу казок “Die Karawane”), “*Der Kalif Chasid zu Bagdad saß einmal an einem schönen Nachmittag behaglich auf seinem Sofa*” (“Каліф-Чорногуз”). Також і казки про вдаваного принца, карлика Носа, розповіді про харчівню у Шпессарті, Саїда та Стінфольську печеру містять традиційні ввідні формули народної казки: “*Es war einmal ein ehrsamer Schneidergeselle...*”, “*In einer bedeutenden Stadt meines lieben Vaterlandes, Deutschlands, lebte vor vielen Jahren ein Schuster mit seiner Frau...*”, “*Vor vielen Jahren, als im Spessart die Wege noch schlecht und nicht so häufig als jetzt befahren waren...*”, “*Zur Zeit Harun Al-Raschids, des Beherrschers von Bagdad, lebte ein Mann in Balsora, mit Namen Benezar*”, “*Auf einer der Felseninseln Schottlands lebten vor vielen Jahren zwei Fischer in glücklicher Eintracht*” [14]. Представлені нами вище ініціальні слова та формули, виражені безособовим займенником *es* у поєднанні з прислівником *einmal*, зворотами *Es war einmal...*, *Vor vielen Jahren...*, *Zur Zeit...* виконують функцію композиційної організації тексту і є традиційними лексичними маркерами початку німецької народної казки, імпліцитно вказуючи на віддаленість казкових подій від моменту оповіді. Українською мовою такі інтродуктивні сполуки перекладаються, зазвичай, дослівно або з допомогою перекладацьких модуляцій, що визначаються стилем та манерою перекладача. В україномовних перекладах зазначених вище казок В. Гауфа ввідні формули, крім казки “Караван”, в якій цей лексичний маркер часової організації казки опущено: “*Ішов пустелею великий караван*” [4, с. 5], перекладено дослівно, шляхом добору функціональних відповідників, що слугують на позначення часової віддаленості, та додавання лексичних елементів зі зміною порядку слів у реченні відповідно до традицій оповіді української казки, пор.: “*Одного дивового дня, коли сонце було вже на вечірньому прюзі, каліф багдадський Хасід гарненько сидів собі на тахті*” [5, с. 7], “*Жив собі колись в Олександрії бідний кравецький підмайстерок...*” [5, с. 70], “*В одному великому місті Німеччини жив колись, у давноминулі літа, один швець*” [5, с. 92], “*Багато років тому, коли дороги у Шпессартському лісі були ще кепські й ними нечасто їздили...*” [4, с. 110], “*Ще за часів Гаруна аль-Рашида, багдадського каліфа, жив у Бальзорі чоловік на ім'я Бenezар*” [5, с. 128], “*Багато років тому на одному із скелястих островів Шотландії жило у добрій згоді двоє рибалок*” [4, с. 174].

Традиційні фінальні формули, що притаманні німецькій народній казці, містяться лише у кількох казках В. Гауфа, зокрема у казці про вдаваного принца: “*So lebte Labakan, zufrieden mit sich, geachtet von seinen Mitbürgern, und wenn die Nadel indes nicht ihre Kraft verloren, so näht sie noch jetzt mit dem ewigen Zwirn der gütigen Fee Adolzaide*” та у казці “Холодне серце”: “*So lebten sie still und unverdrossen fort...*”. Українською мовою переклад таких формул дослівний, пор.: “*Так жив Лабакан, задоволений самим собою, шанований людьми, і якщо його голка ще не втратила своєї сили, то, мабуть, і досі шиє вона вічною ниткою феї Адользаїди*”, “*Так жив собі тихо й спокійно...*” [3, с. 206].

Казки Е. Т. А. Гофмана також містять традиційні казкові формули, зокрема казка “Чужа дитина” розпочинається словами: “*Es war einmal ein Edelmann, der hieß Herr*

Thaddäus von Brakel...” [14]. У перекладі українською мовою вжито ініціальну формулу, що є типовою для українських народних казок “**Був собі колись один панок на ім'я Тадеус фон Бракель...**”, про що свідчить наявність зворотного займенника *sobі* [7, с. 84]. Казка “Королівська наречена” також розпочинається ввідною формулою, що притаманна народній казці: “**Es war ein gesegnetes Jahr**” – пор. переклад: “**То був благословенний рік**” [6, с. 301]. Казку “Володар бліх” Е. Т. А. Гофман також розпочинає реплікою “*Es war einmal...*” (укр. пер. “**Жив собі колись...**”), але далі спростовує такий початок казки, зважаючи на його застарілість [8, с. 181]. У казці “Лускунчик і мишачий король” присутня фінальна репліка автора, що позначає завершення казки: “*Das war das Märchen vom Nußknacker und Mausekönig*” [14]. В україномовному перекладі казки Євгеном Поповичем ця репліка відтворена не дослівно, а відповідно до висловів, притаманних українському казковому дискурсу: “*Оце й уся казка про Лускунчика і Мишачого короля*” [7, с. 83].

Категорія казковості на рівні авторського виміру літературної казки позначена постійною присутністю автора в оповіді, його контакті з читачем через коментарі, звертання, повчання з метою створення довірливої атмосфери оповіді, зацікавлення читача, привернення його уваги та “втягнення” у химерний світ казкових подій.

За розміром авторські коментарі та звертання сягають від словосполучення, речення до абзацу та кількох абзаців і займають у тексті казки від кількох рядків до сторінки або навіть більше. Переклад авторських звертань та коментарів, зазвичай, не викликає особливих труднощів. Слова автора у проаналізованому нами практичному матеріалі перекладені дослівно, лише інколи може мати місце граматична трансформація, наприклад, заміна граматичних категорій числа і особи. Так, у авторському звертанні до читача в казці “Лускунчик і мишачий король” письменник використовує наказовий спосіб дієслова у формі другої особи однини: “*Wende jedoch dein Auge von diesem Unheil ab, und beschaue den linken Flügel der Nußknackerischen Armee...*” [14]. В перекладі українською мовою натомість використовується наказовий спосіб дієслова у формі першої особи множини і обсяг речення суттєво скорочується за рахунок опущення його першої частини: “*Та гляньмо тепер на ліве крило Лускунчиківського війська...*” [7, с. 28].

Е. Т. А. Гофман створив свою казку “Лускунчик і мишачий король” спеціально для дітей свого друга Ю. Е. Г. Хітціга Марі і Фріца [12], тому головні герої казки носять їхні імена і до них звертається автор у оповіді, наприклад: “*Ich wende mich an dich selbst, sehr geneigter Leser oder Zuhörer Fritz – Theodor – Ernst – oder wie du sonst heißen magst...*” [14].

Пор. переклад українською мовою: “*Прошу, ласкавий читачу або слухачу...*”

“*...und das ist auch wahr, denn ich weiß nicht, ob du, meine aufmerksame Zuhörerin Marie! ebenso wie die kleine Stahlbaum (es ist dir schon bekannt worden, daß sie auch Marie heißt)...*”

Пор. переклад українською мовою: “*Я не знаю, чи в тебе, моя ласкава слухачко, теж є, так само як і в дівчинки, про яку я розповідаю у своїй казці, – ти вже знаєш, що її звали Марі...*”

“*Du weißt, o mein kriegserfahmer Zuhörer Fritz!..*”

Пор. переклад українською мовою: “*А ти знаєш, о мій досвідчений у військових справах слухачу...*”.

З допомогою порівняльного аналізу наведених вище уривків тексту оригіналу, що є авторськими звертаннями, та їх україномовних перекладів ми можемо констатувати, що в українських перекладах відсутні імена тих, до кого звертається автор. Таким чином, має місце узагальнення звертання і одночасне наближення тексту

казки до українського читача, оскільки в перекладі звертання відсутні антропоніми Марі, Фріц, Теодор, Ернст, що виступають національно-культурними маркерами приналежності до німецького етносу, а їх опущення сприяє універсалізації звертання і адаптації тексту до сприйняття українським читачем.

Напевно найбільшою мірою категорія казковості виявляється на третьому рівні у сюжетно-композиційній організації тексту, адже основною домінантою жанру казки є, на думку В. Я. Проппа, Є. В. Померанцевої, Т. В. Леонової та ін., установка на диво, установка на вигадку [10, с. 7]. Реалізується ця установка в особливому нереальному, фантастичному сюжеті казки, а у мовному вираженні актуалізується у використанні різних мовних засобів, наприклад, особливих номінацій на позначення, персонажів, місць, предметів і речей фантастичного світу. Такі номінації, що входять до ономастичного простору казки, отримали назву “промовистих” онімів і є особливо важливими для відтворення категорії казковості у перекладі.

З допомогою промовистих власних імен автор характеризує персонаж, дає йому оцінку, а читач відповідно до асоціацій, що ці імена у нього викликають, може визначити тип героя (позитивний-негативний), його приналежність до реального чи фантастичного світу тощо. Антропоніми, реалізуючи категорію казковості, виступають орієнтирами у світі казкових персонажів, а казкові топоніми локалізують просторові орієнтири у реальному та фантастичному світі, зооніми та фітоніми втілюють прадавню ментальну основу анімізму – віру в здатність тварин, рослин, явищ природи до перевтілення та в їх антропоморфну сутність.

Перекладені промовисті імена повинні точно передавати авторські ідеї, що лежать в основі створених автором казкових назв, а також відповідати вимогам мови перекладу і нормам іншої культури, тому переклад таких онімів є для перекладача складним завданням.

Проаналізовані нами в межах цього дослідження промовисті імена казкових героїв німецьких романтичних літературних казок відтворюються українською мовою з допомогою транскрипції, напр.: нім. *der Barbier Schaum* – укр. *цирульник Шаум* (В. Гауф “Карлик Ніс”), транскрипції з уточнюючим перекладом, напр.: нім. *kleiner Schalk* – укр. *малий Шальк (тобто шахрай)* (В. Гауф “Гульден з оленем”), калькування, напр.: нім. *das böse Wetter von Zollern* – укр. *Цоллерн-Зла Негода* (В. Гауф “Гульден з оленем”), нім. *Herr Magister Tinte* – укр. *пан магістр Чорнило* (Е. Т. А. Гофман “Чужа дитина”), нім. *der Schokoladenkönig* – укр. *Шоколадний король*, нім. *der Mückenadmiral* – укр. *Комариний адмірал*, нім. *der Dattelkönig* – укр. *Фініковий король*, нім. *der Mandelfürst* – укр. *Мигдалевий князь* (Е. Т. А. Гофман “Лускунчик і мишачий король”); добору функціонального відповідника, напр.: нім. *Kräuterweis* – укр. *Знай зілля* (В. Гауф “Карлик Ніс”), нім. *der Glasmännlein* – укр. *Склярчук* (В. Гауф “Холодне серце”) та утворення перекладацьких неологізмів, напр.: нім. *das Fräulein von Rosenschön* – укр. *панна фон Рожа-Гожа*, нім. *Rosengrünschön* – укр. *Рожа-Гожа-Зеленава* (Е. Т. А. Гофман “Малюк Цахес на прізвисько Цинобер”), нім. *der Nußknacker* – укр. *Лускунчик*, нім. *die Hexe Mauserinks* – укр. *відьма Мишильда* (Е. Т. А. Гофман “Лускунчик і мишачий король”).

Як бачимо з наведених вище прикладів, транскрипція не найкращий спосіб для перекладу промовистих антропонімів, що використовуються в художніх текстах, оскільки її використання робить неможливою трансляцію характерно-оцінної інформації, закладеної в імені у мову перекладу. Натомість продуктивними способами перекладу смислових антропонімів є калькування та творення перекладацьких неологізмів.

Відмінність літературної казки від народної полягає у використанні досить великої кількості топонімів у тексті літературної казки з метою конкретизації місця дії, що відрізняє базові параметри категорії казковості народної і літературної казки. У літературній казці дуже часто використовуються справжні топоніми – назви географічних об'єктів, тих, що існували у час діяльності письменника або існують в наш час. У зв'язку з цим перекладач повинен бути обізнаним з географічними назвами, вміти працювати з картографічним матеріалом. Якщо авторські топоніми вигадані і побудовані за аналогією до реальних топонімів, то їх ідентифікація потребує досить багато часу, а переклад узгоджується зі словотвірною моделлю відповідних реальних топонімів. Асоціативні топоніми або смислові топоніми, виступають просторовими орієнтирами у фантастичному світі казки і при перекладі українською мовою калькуються, щоб зберегти закладену в них асоціативну інформацію, наприклад: *die Kandiswiese* – *Льодяникова лука*, *der Weihnachtswald* – *Різдяний ліс*, *der Orangenbach* – *Помаранчевий струмок*, *der Limonadenstrom* – *Лимонадний потік*, *der Honigstrom* – *Медова річка*, *das Bonbonshausen* – *Цукрове містечко*, *das Papierland* – *Паперова країна*, *der Rosensee* – *Рожеве озеро*, *der Konfitürenhain* – *Повидловий гай*, *der Konfektburg* – *місто Солодоців*, *das Marzipanschloß* – *Марципановий замок* (Е. Т. А. Гофман “Лускунчик і мишачий король”).

Проаналізувавши відтворення категорії казковості у перекладі німецької літературної казки українською мовою, ми можемо зробити такі висновки:

1. категорія казковості – домінанта жанру казки, що виявляється у типовій організаційній структурі, особливій оповідній манері та своєрідності сюжетно-композиційного змісту;

2. у літературній казці категорія казковості актуалізується на трьох рівнях: рівні структурної організації, рівні сюжетно-композиційної організації тексту казки і рівні авторського виміру;

3. на рівні структурної організації тексту літературної казки категорія казковості вербалізується у заголовку, ініціальних та фінальних казкових формулах і у перекладі відтворюється дослівно або із використанням традиційних формул української казки;

4. на рівні авторського виміру категорія казковості вербалізується у авторських коментарях та звертаннях, які в україномовних перекладах відтворюються дослівно із застосуванням граматичних трансформацій;

5. на рівні сюжетно-композиційної організації тексту казки категорія казковості виявляється в установці казки на вигадку та найповніше реалізується у системі казкових імен, особливо промовистих імен, найбільш ефективними способами перекладу яких є калькування і утворення перекладацьких неологізмів.

У перспективі подальших досліджень можливим є дослідження способів відтворення жанрово-стилістичних та структурно-композиційних особливостей німецької літературної казки в україномовних перекладах на більш широкому практичному матеріалі.

Л і т е р а т у р а :

1. Аникин В. П. Русская народная сказка : пособие для учителя / В. П. Аникин. – М. : Учпедгиз, 1959. – 256 с.
2. Астафурова Т. Н. Лингвокультурное пространство англосаксонського сказочного дискурса / Т. Н. Астафурова, Н. А. Акименко // Вестник ВолГУ. Серия 2. – 2007. – Вып. 6. – С. 130-136.
3. Гауф В. Казки / В. Гауф. – К. : Школа, 2001. – 208 с.
4. Гауф В. Казки / В. Гауф. – Л. : Універсум, 2002. – 192 с.

5. Гауф В. Казки / В. Гауф. [з нім. пер. М. О. Іванов ; передм. Є. О. Поповича; іл. О. Б. Богомаз]. – К. : Школа, 2006. – 224 с.
6. Гауф В. Казки Гауфа і Гофмана / В. Гауф, Е. Т. А. Гофман ; [пер. укр. мовою С. Г. Шалай, Ю. Б. Худяков]. – Ростов-на-Дону : Орфей: Проф-Прес, 2001. – 512 с.
7. Гофман Е. Т. А. Казки / Е. Т. А. Гофман. – К. : Школа, 2003. – 140 с.
8. Гофман Е. Т. А. Малюк Цахес / Е. Т. А. Гофман ; [пер. з нім. С. Сакидона і Є. Поповича]. – Харків : Фоліо, 2012. – 655 с.
9. Давиденко Г. В. Німецька народна побутова казка: тематичні, структурно-композиційні та лінгвокультурні характеристики : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 / Г. В. Давиденко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 208 с.
10. Леонова Т. Г. Русская литературная сказка XIX в. в ее отношении к народной сказке: (Поэтическая система жанра в историческом развитии) / Т. Г. Леонова. – Томск : Изд-во Том. ун-та, 1982. – 199 с.
11. Пропп В. Я. Морфология сказки / В. Я. Пропп. – М. : Наука, 1969. – 168 с.
12. Сколько лиц у “Щелкунчика”? Електронний ресурс режим доступу : <http://shkolazhizni.ru/archive/0/n-23386/>
13. Ярмыш Ю. Ф. О жанре мечты и фантазии / Ю. Ф. Ярмыш // Радуга. – 1972. – № 11. – С. 177.
14. Projekt Gutenberg-DE-SPIEGEL ONLINE режим доступу: <http://gutenberg.spiegel.de/>

Лепухова Н. И. Воссоздание категории сказочности в переводе (на материале украиноязычных переводов немецких литературных романтических сказок В. Гауфа и Э. Т. А. Гофмана).

Статья посвящена рассмотрению отображения категории сказочности в переводе на материале украиноязычных переводов немецких литературных романтических сказок В. Гауфа и Э. Т. А. Гофмана. Автор определяет основные параметры и уровни репрезентации категории сказочности в литературной сказке и исследует способы перевода определенных языковых явлений, в которых категория сказочности вербализируется.

Ключевые слова: категория сказочности, литературная сказка, перевод, способы перевода.

Liepukhova N. I. Reflection of the category of fabulousness in intranlation (using ukrainian translations of german literary romantic fairy tales by W. HAUFF and E. T. A. Hoffmann).

The paper studies the way the category of fabulousness is reflected in Ukrainian translations of German literary romantic fairy tales by W. Hauff and E. T. A. Hoffmann. The author determines the basic parameters and the levels of presentation of the category of fabulousness in the literary fairy tale and analyzes the ways of translation of special language facts, where the category of fabulousness is verbalized.

Keywords: category of fabulousness, literary fairy tale, translation, ways of translation.

**Нечипоренко М. Ю.
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка**

ІРОНІЧНА МОДАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИФІКАЦІЇ ЛІТЕРАТУРНОГО ПОСТМОДЕРНУ ЯК ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧА ПРОБЛЕМА (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Ю. АНДРУХОВИЧА “МОСКОВІАДА” ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДІВ АНГЛІЙСЬКОЮ ТА ПОЛЬСЬКОЮ МОВАМИ)

Статтю присвячено дослідженню особливостей відтворення іронії у перекладах текстів українського літературного постмодерну, зокрема у англійській та польськомовній версіях роману Ю. Андруховича “Московіада”. Відтворення іронії у перекладі вивчається на лексичному, синтаксичному та текстовому рівнях. Вказується на значущість фонових знань для адекватного відображення іронії перекладачем та розпізнання її читачем перекладу.